

आत्मरामयोगेन्द्र (आ०, राम, योग, इ०) m. N. pr. eines Mannes Verz. d. B. H. No. 647.

आत्मवध (आ० + व०) m. und ०व्या f. *Selbstmord* MBh. 1, 6228. fg. आत्मवत् (von आत्मन्) adj. *seiner selbst mächtig, sich beherrschend, verständig*; von Menschen und Göttern, M. 1, 108 (KULL.: = आत्मकृतिष्कु). 5, 43. 7, 52 (KULL.: = प्रशस्तात्मन्). JĀGŪ. 1, 225. 3, 46. MBh. 3, 16096. BHAG. 2, 45. 4, 41. R. 1, 1, 4. 13, 1. 46, 18. 2, 30, 29. 3, 23, 19. 37, 7. 51, 44. 4, 6, 6. 7, 6. 5, 49, 30. VĪCv. 3, 12. 7, 9. 8, 12. = अर्थ्यं *verständlich* AK. 3, 4, 162. Davon nom. abstr. आत्मवता *Selbstbeherrschung* M. 11, 86. RAGH. 8, 10, 83. — Vgl. अनात्मवत् und आत्मन्वत्.

आत्मवश (आ० + व०) adj. *vom eigenen Willen abhängig* M. 4, 159. 160.

आत्मविक्रय (आ० + वि०) m. *Verkauf seiner selbst, Verkauf seiner Freiheit* M. 11, 59.

आत्मवैद्व (आ० + विद्) adj. *die Seele (Allseele) kennend* ÇAT. Br. 14, 6, 3, 4 (= BRH. ĀR. UP. 3, 7, 1). MUṆḌ. UP. 2, 2, 9. KHĀND. UP. 7, 1, 3. MBh. 14, 1447 (आत्मवित्तम). ein Bein. Çiva's Çiv.

आत्मविर्यो (आ० + वि०) f. *die Kunde von der Seele (Allseele)* ÇAT. Br. 10, 3, 2, 13. M. 7, 43. Ind. St. 4, 395.

आत्मवीर (आ० + वीर) m. 1) *ein mächtiger Mann, = बलवत्* H. an. 4, 239. = प्राणवत् MED. r. 250. — 2) *Sohn* H. an. — 3) *Bruder der Frau* H. an. MED. — 4) *der Narr im Drama* diess. — Vgl. आत्मनीन und आत्माधीन.

आत्मवृत्ति (आ० + वृ०) f. *Jmde's eigene Erscheinung, eigenes Auftreten* RAGH. 2, 33.

आत्मशक्ति (आ० + श०) f. *eigene Kraft, eigene Kraftanstrengung*: दैवं निरुक्त्य कुरु पौरुषमात्मशक्त्या Hir. Pr. 30.

आत्मशल्या (von आ० + शल्य) f. N. einer Pflanze, *Asparagus racemosus Willd.* (शतावरी), RĀGŪ. im ÇKDr.

आत्मसैद् (आ० + सद्) adj. *in mir wohnend* AV. 5, 9, 8.

आत्मसैनि (आ० + स०) adj. *Lebenshauch spendend* VS. 19, 48.

आत्मसेभव (आ० + से०) m. 1) *Sohn* MBh. 1, 6651. R. 2, 74, 10. 5, 18, 27. 6, 6, 26. 65, 34. RAGH. 3, 21. 11, 57. 17, 8. — 2) f. ०वा *Tochter* R. 3, 20, 22. — Vgl. आत्मज्ञ.

आत्मसात् (von आत्मन्) adv. *an sich, zu sich, auf sich*. Nur in Verbindung mit कर्तुः 1) *auf sich legen*: अग्नीन्वाप्यात्मसात्कृत्वा JĀGŪ. 3, 54; vgl. M. 6, 25: अग्नीश्चात्मनि वैतानान्समारोप्य. — 2) *sich zu Eigen machen, an sich bringen, für sich gewinnen*: दारकामात्मसात्कृत्वा MBh. 3, 493. जगत् 496. कौली श्रीरात्मसात्कृता R. 4, 28, 9. ज्ञातं ज्ञातम् — मृत्युः करोत्यात्मसात् BHARTṚ. 3, 34. कर्तुमात्मसात्प्रयत्ते — क्ति यत् RAGH. 8, 2. ज्ञातयस्त्वात्मसात्कृताः Hir. IV, 37.

आत्ममुख (आ० + मु०) m. N. pr. eines Mannes Verz. d. B. H. No. 643.

आत्महत्या (आ० + ह०) f. *Selbstmord* PRAB. 92, 7.

आत्महन् (आ० + हन्) 1) adj. a) *der seine Seele tötet, nicht an die Wohlfahrt der Seele denkt* ĪÇOP. 3. — b) *der sich um's Leben bringt, ein Selbstmörder* MBh. 1, 6839. — 2) m. *Aufseher eines Heiligthums* ÇABDAR. im ÇKDr.

आत्माधीन (आ० + अधीन) m. 1) *प्राणाधार* (viell. *auf die Seele bezüg-*

lich, oder ist etwa प्राणधार ein lebendes Wesen zu lesen?). — 2) *Sohn*. — 3) *Bruder der Frau*. — 4) *Narr im Drama* H. an. 4, 161. — Vgl. आत्मनीन und आत्मवीर.

आत्माशिन् (आ० + आ०) m. *Fisch (sich selbst, d. i. seine eigene Brut oder Seinesgleichen fressend)* TRIK. 1, 2, 15. H. 1344. Vgl. R. 2, 61, 22: स्वयमेव कृतः पित्रा जलजेनात्मज्ञो यथा, 67, 27: मत्स्या इव जना नित्यं भक्षयन्ति परस्परम्.

आत्मीभाव (von आत्मन् + भू) m. *das Werden zur Allseele, die Erhebung zur Allseele*: आत्मीभावमुपैहि संत्यत्र निजां कलोललोलां गतिम् BHARTṚ. 3, 64.

आत्मीय (von आत्मन्) adj. f. *आ dem Selbst zugehörig, eigen*, vertritt die Stelle eines pron. poss. refl. aller Personen, AK. 3, 4, 189. H. 362. JĀGŪ. 2, 85. R. 3, 23, 7. PAŪKĀT. 63, 23. RAGH. 7, 65. KUMĀRAS. 2, 19. KĀTHĪS. 22, 89. 162. VID. 235. सर्वः खलु कात्तमात्मीयं (das Seinige) पश्यति ÇĀK. 23, 4, v. 1. न कश्चिच्चण्डकोपानामात्मीयो (die sie den Ihrigen nennen könnten) भूतात्म् BHARTṚ. 2, 47. अकृमेनं प्रज्ञाबलेनात्मीयं करिष्यामि Hir. 52. 16. आत्मात्मीय der eigenen Person angehörig P. 1, 1, 35, Sch. अनात्मीय was einem nicht angehört PAŪKĀT. 132, 18.

आत्मेष्टर (आ० + ई०) m. *ein Gebieter über sich selbst, einer der sich vollkommen in der Gewalt hat* KUMĀRAS. 3, 40.

आत्मोद्भव (आ० + उद्भव) 1) m. *Sohn* RAGH. 18, 11. Vgl. आत्मसेभव. — 2) f. ०वा *Glycine debilis Roxb.* (माषपर्णी), eine Fabacee, RĀGŪ. im ÇKDr.

आत्मोपजीविन् (आ० + उप०) adj. *von seiner Hände Arbeit lebend* M. 7, 138. 8, 362. An der letzten Stelle erklärt KULL. das Wort sehr künstlich durch *der von seiner Frau lebt*: भार्या पुत्रः स्वका तनुरित्युक्त्वात् भार्येवात्मा अनया उपजीवन्ति धनलाभाय.

आत्मोपनिषद् (आ० + उ०) f. *Titel einer über die Allseele handelnden Upanishad* COLEBR. Misc. Ess. I, 95. Ind. St. 1, 249. 251. 302. 2, 56.

आत्म्य (von आत्मन्) adj. 1) *einer Person angehörig, persönlich*; s. अनात्म्य. — 2) am Ende eines comp. (das und das) *Wesen habend*: एतदात्म्य KHĀND. UP. 6, 8, 7. ÇĀMĪK. hat st. dessen ऐतदात्म्य.

आत्यक्तिक (von अत्यक्त) adj. f. ई *fortwährend, beständig, ununterbrochen*: नाब्राह्मणे गुरो शिष्यो वासमात्यक्तिकं वसेत् M. 2, 242. 243. मुख BHAG. 6, 21. प्रिय R. 5, 1, 30. SĀMĪKĪK. 68. f. BHAG. 5, 12, Sch.

आत्ययिक (von अत्यय) adj. gaṇa *विनयादि* zu P. 5, 4, 34. *was einen raschen Verlauf hat und daher keinen Aufschub leidet, wobei periculum in mora ist, dringend*: कार्य M. 7, 165. R. 5, 56, 62. 6, 8, 37. आत्ययिकं श्रुत्वा MBh. 2, 218. कृत्यमात्ययिकं लया R. 2, 70, 3. 81, 12. Hir. 68, 18. व्याधि Suçr. 1, 35, 15. 358, 5.

घात्रेयै (von घात्रि) 1) adj. f. ई *von Atri herrührend*: स्वस्त्यात्रेयै (nämlich RV. 5, 51, 11. fgg.) नपात्तं ĀÇV. GRH. 3, 4. घात्रेयी शाखा COLEBR. Misc. Ess. I, 16, N. 74. WEBER, Lit. 86 — 89. Ind. St. 1, 71. 73. 2, 16. 177. — 2) m. a) *Abkömmling des Atri* P. 4, 1, 122, Sch. VOP. 7, 1. 5. TRIK. 3, 3, 305. H. an. 3, 481. MED. j. 73. ÇAT. Br. 14, 5, 5, 21. 7, 27 (= BRH. ĀR. UP. 2, 6, 3. 4, 6, 3). HARIV. 477. 481. COLEBR. Misc. Ess. I, 16. 296. II, 48. WEBER, Lit. 98. 148. 216. 218. 235. 237. Verz. d. B. H. 58. 59. No. 194. 366. 940. 941. 947. 987. 1006. Ind. St. 1, 21. 71. 263. 2, 32. औदम्य 4,